

FOTO: V. ŠTOJAKOVIĆ

Ingrao:
Zločine
činili svi

**ČARLS INGRAO, direktor programa
"Inicijativa naučnika" američkog Instituta za mir**

Zločine u BiH počinili POJEDINCI

Naš cilj je da raspršimo mitove i utvrdimo, naučno utemeljenu, istinu o onome što se dešavalo tokom ratnog perioda na području bivše Jugoslavije, kaže Ingrao

S. GOJKOVIĆ

Etničko čišćenje i druge zločine, evidentno je, činile su sve sukobljene strane u ratu u BiH, ali postoje velike razlike u težini i obimu, zaključili su stručnjaci okupljeni u programu "Inicijativa naučnika" američkog Instituta za mir.

Čarls Ingrao, direktor programa, kazao je da je krajnji cilj programa da se rasprši mitovi o dešavanjima na prostoru bivše Jugoslavije u periodu od 1991. do 1995. godine i da dode do nedvosmislene, naučno utemeljene, istine.

"Potpuni uspjeh istraživanja će biti dostignut ako političari i lideri zemalja bivše Jugoslavije prihvate činjenice do kojih su naučnici došli i djeluju na osnovu njih", kaže Ingrao.

U posljednjoj studiji akcenat je na etničkom čišćenju i drugim ratnim zločinima počinjenim u BiH u ratnom periodu.

"Najviše žrtava je bilo među Bošnjacima, oko 70 odsto, koji su stradali od strane srpskih snaga. Ipak, ne postoje dokazi da je bilo koja od tri zaračene strane kovala planove o etničkom čišćenju", kazao je Ingrao.

NN: Koji je krajnji cilj istraživanja koje posljednjih sedam godina na prostoru bivše Jugoslavije sprovodi "Inicijativa naučnika"?

INGRAO: To je raspršivanje mitova i utvrđivanje, naučno utemeljene, istine o

onome što se dešavalo tokom ratnog perioda na području zemalja bivše Jugoslavije. "Inicijativa naučnika", koja okuplja 350 naučnika iz cijelog svijeta, među kojima i one sa prostora bivše Jugoslavije, pokušava da dode do jedinstvene priče i slike o onome što se na ovim prostorima dešavalo u periodu od 1991. do 1995. godine. Cilj nam je da se političari suoče s činjenicama i da zaborave mitove i na osnovu činjenica međusobno sarađuju. Najviše smo se oslanjali na dokaze i materijal Haškog tribunala, ali i na memoare Borisava Jovića i Branka Mamule, kao i dokumentaciju sarajevskog Istraživačko-dokumentacionog centra, UNHCR-a i drugih izvora.

NN: O kojim mitovima govorite?

INGRAO: Recimo o mitu da su Franjo Tuđman i Alija Izetbegović planirali genocid nad srpskim narodom u Hrvatskoj i BiH, o čemu je 1991. godine pisala hrvatska i bh. štampa. Utvrdili smo da nema apsolutno nikakvih dokaza da je takav plan postojao.

RASELJENA TRI MILIONA LJUDI

Čarls Ingrao, direktor programa "Inicijativa naučnika" američkog Instituta za mir, prezentovao je juče u Banjaluci podatke studije "Etničko čišćenje i ratni zločini", kojom je zaključeno da je na području Bosne i Hercegovine i Hrvatske u periodu od

Našli smo dokaze da su postojali planovi JNA za intervenciju, u slučaju potrebe, u BiH. U ovom trenutku, nemamo dokaze o mitu da je JNA imala planove za etničko čišćenje Hrvata ili Bošnjaka. Imamo izjave nekih političara i visokih vojnih funkcionera iz tog vremena, kao što su Borislav Jović ili Branko Mamula, koji su mogli ukazivati na mogućnost etničkog čišćenja, ali u dokumentima nismo našli dokaze o takvim planovima.

Takode, govorilo se da je stradalo 200.000 Bošnjaka, što ne odgovara istini. Naši dokazi su vrlo bliski onome što je utvrdio Istraživačko-dokumentacioni centar iz Sarajeva; dakle, da je ukupan broj stradalih u BiH nešto više od 100.000 ljudi. Nije tačno ni da su srpske snage u BiH silovale 50.000 žena. Naše istraživanje pokazuje da je oko 20.000 žrtava silovanja, ali to pitanje se i dalje istražuje.

NN: U ovoj studiji ste se fokusirali na etničko čišćenje i druge ratne zločine na prostoru BiH. Do kakvih ste za-

ključaka došli?

INGRAO: Ono o čemu su svi saglasni jeste da je zločina bilo na svim stranama. Međutim, svi indikatori pokazuju da je najviše zločina učinjeno protiv Bošnjaka. Prema grubim procjenama, Bošnjaci čine 70 odsto od ubijenih i protjeranih ljudi od proljeća do jeseni 1992. godine. Meni je vrlo teško reći ko je kriv, ali sve što se radilo, radilo su individue. Hrvati su činili slične zločine i prema Srbima i Bošnjacima, s malim razlikama. Naša pažnja je bila usmjerena i na zločine Hrvata protiv Bošnjaka, kao i na operaciju "Oluja", uključujući i spaljivanje cijelih gradova. Imamo indikacije da su Bošnjaci, na organizovan način, činili ratne zločine. Na području Bratunca pod komandom Naseri Orića počinjeni su zločini protiv Srba, kao i 1995. godine od strane jedinica koje su bile pod komandom Atifa Dudakovića. Imamo dosta indikacija da je bilo poticanja i organizacije ratnih zločina od strane srpskih lidera i posebno se smatralo da su na to poticali Slobodan Milošević i Ratko Mladić o čemu svjedoče i događaji iz 1995. godine.

Ali, ono čime smo se posebno bavili je samo definisanje pojma "genocid" koji se ne može u potpunosti izjednačavati s etničkim čišćenjem. Samo se nekoliko najtežih slučajeva etničkog čišćenja u BiH može označiti genocidom, a najveći masakr, u to nema sumnje, dogodio se u Srebrenici.